

Știința și cercetarea științifică în România

Evoluție istorică, situație actuală
și vulnerabilități structurale

DOI: 10.58679/IA65430

Nicolae Sfetcu
nicolae@sfetcu.com
ORCID: 0000-0002-0162-9973

Divizia de Istoria Științei/Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii al Academiei Române
9 octombrie 2026

Obiectiv și metodă

Analiza distinge contribuțiile individuale de performanța instituțiilor și de capacitatea sistemului național.

Surse: statistici Eurostat, documente instituționale și evaluări ale Comisiei Europene și OECD.

Data de referință: 2 octombrie 2026. Graficele prezintă date pentru 2024.

Formarea instituțiilor moderne

1860: inaugurarea Universității din Iași.

1864: înființarea Universității din București.

1866: întemeierea instituției precursore Academiei Române. Denumirea actuală datează din 1879.

Universitățile și Academia creează cadrul pentru formarea specialiștilor și acumularea cunoașterii.

Institute, autonomie și continuitate

1914: fondarea Institutului de Studii Sud-Est Europene. După 1918 se consolidează institute academice la Cluj.

Perioada comunistă combină extinderea institutelor cu epurări și restrângerea autonomiei intelectuale.

După 1989, rețeaua academică se extinde în noi domenii de cercetare.

Contribuții internaționale

George E. Palade primește Premiul Nobel pentru Fiziologie sau Medicină în 1974, alături de Albert Claude și Christian de Duve.

Originea și formarea cercetătorului trebuie diferențiate de instituția în care realizează cercetarea.

Diaspora contribuie la istoria intelectuală românească și oferă oportunități de colaborare.

Sistemul contemporan

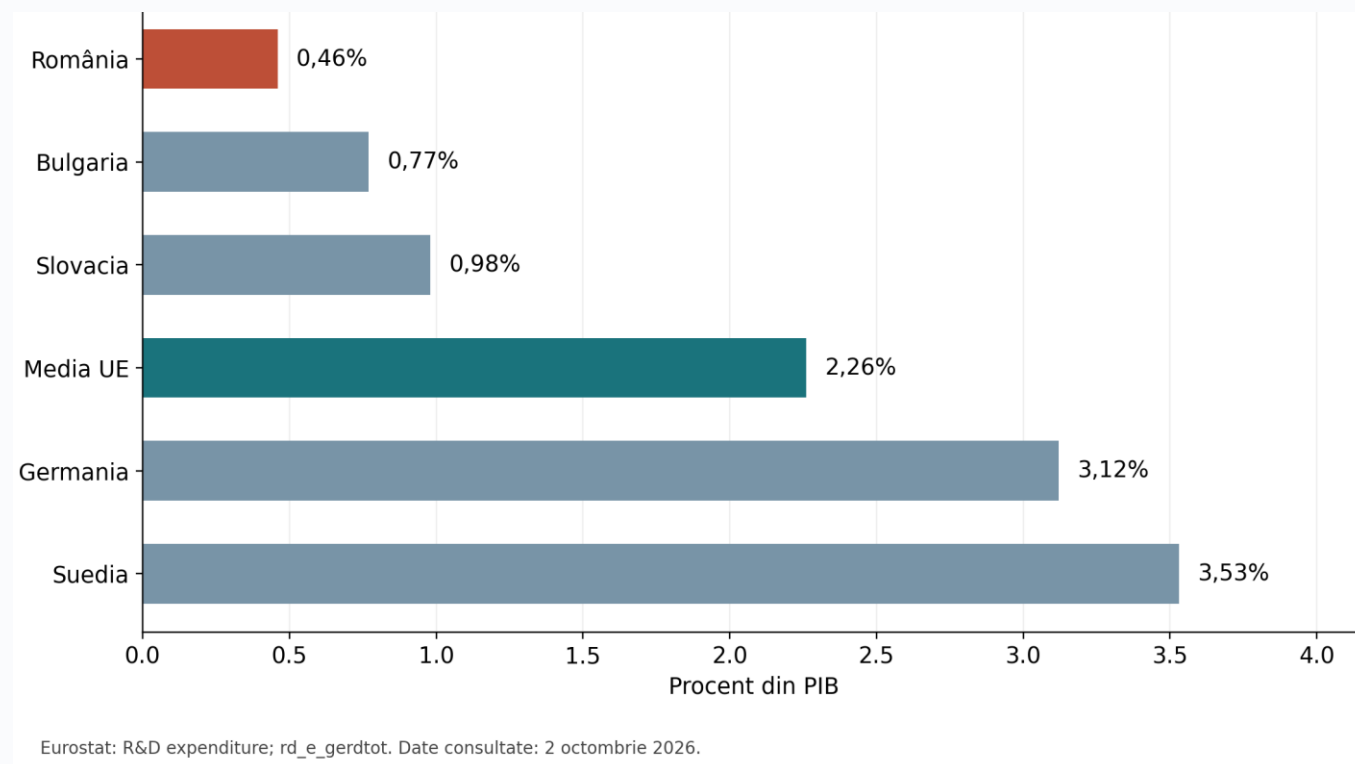
Cercetarea se desfășoară în universități, institute naționale, institute academice și întreprinderi.

Cadrul de programare: Strategia națională și Planul național de cercetare, dezvoltare și inovare 2022–2027.

ELI-NP, Măgurele: atingerea puterii laser de 10 PW în 2019 ilustrează capacitatea de realizare a unor proiecte complexe.

Finanțarea cercetării-dezvoltării

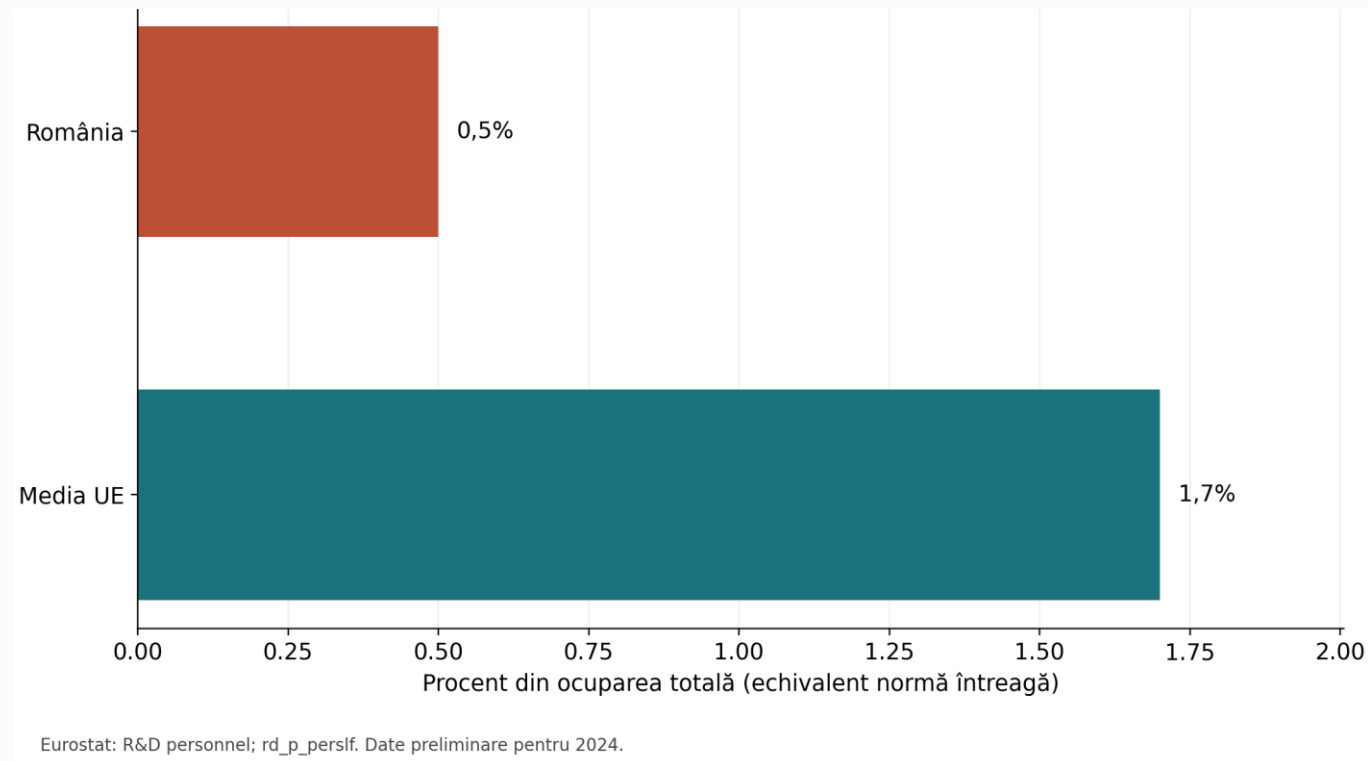
România: 0,46% din PIB. Media UE: 2,26% în 2024.



Nivelul României reprezintă circa 20,4% din intensitatea UE.

Personalul din cercetare-dezvoltare

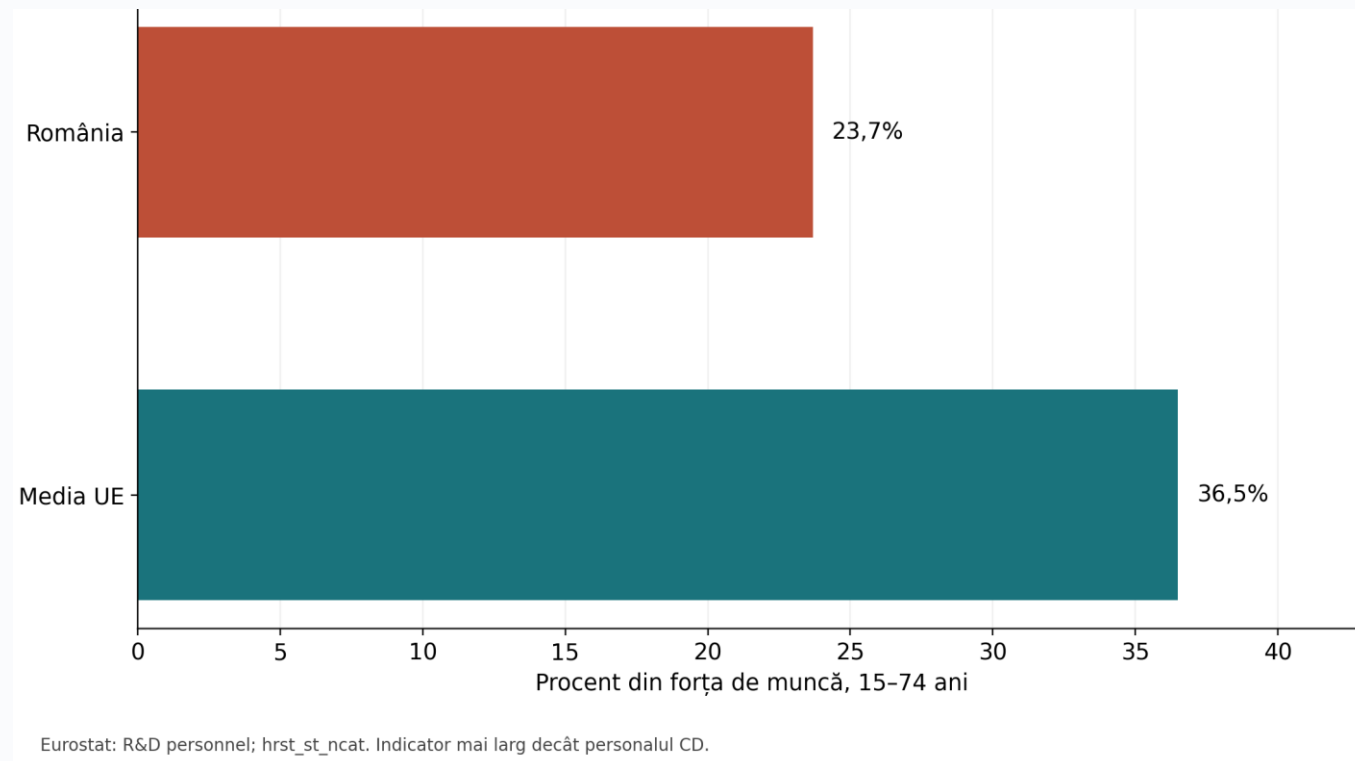
România: circa 0,5%. Media UE: circa 1,7% în 2024.



Pondere în ocuparea totală, în echivalent normă întreagă. Date preliminare.

Ocupațiile științifice și tehnologice

România: 23,7%. Media UE: 36,5% în 2024.



Pondere în forța de muncă de 15–74 de ani. Categorie mai largă decât personalul CD.

Performanța și integrarea europeană

European Innovation Scoreboard 2026 clasifică România drept „inovator emergent”.

Indice sintetic: 41,8, cu UE = 100. Poziția 27 între statele membre.

Progresele în internaționalizare coexistă cu investiții limitate și colaborare insuficientă între cercetare și întreprinderi.

Neajunsuri structurale

Finanțarea redusă și instabilă limitează continuitatea echipelor și întreținerea infrastructurilor.

Fragmentarea sistemului îngreunează cooperarea și utilizarea comună a resurselor.

Guvernanța și responsabilizarea insuficiente afectează implementarea reformelor.

Carierile și transferul cunoașterii

Atractivitatea carierei depinde de stabilitatea contractelor, venituri, acces la echipamente și perspective profesionale.

Colaborările cu diaspora pot susține cercetarea fără a presupune relocarea definitivă.

Transferul rezultatelor către economie necesită validare, prototipare și competențe juridice și manageriale.

Evaluarea responsabilă a cercetării

DORA recomandă evitarea factorului de impact al revistei ca substitut pentru calitatea articolului sau contribuția cercetătorului.

CoARA susține evaluarea calitativă, sprijinită de utilizarea responsabilă a indicatorilor.

Criteriile trebuie să țină seama de disciplină și să recunoască monografiile, datele, software-ul și contribuțiile experimentale.

Directii de consolidare

Finanțare multianuală predictibilă și monitorizarea cheltuielilor efective.

Perspective credibile pentru doctoranzi și cercetătorii aflați la începutul carierei.

Cooperare instituțională și utilizarea comună a infrastructurilor.

Evaluare transparentă și conectarea cercetării la nevoile economice și sociale.

Concluzii

România are o tradiție științifică semnificativă și instituții capabile să participe la cercetarea internațională.

Datele pentru 2024 documentează decalaje importante de finanțare și resurse umane.

Consolidarea sistemului necesită intervenții coordonate și verificarea rezultatelor reformelor.

Știința și cercetarea științifică în România

Evoluție istorică, situație actuală și vulnerabilități structurale



Tradiție instituțională

- **1860–1864:** universități moderne
- **1866:** începuturile Academiei Române
- **Secolul XX:** dezvoltarea institutelor
- **După 1989:** integrare internațională



Decalaje actuale



Cheltuieli CD (% din PIB)

România 0,46% · UE 2,26%



Personal CD (% din ocupare, ENI)

România ≈ 0,5% · UE ≈ 1,7%

*Date Eurostat pentru 2024
Personal CD: date preliminare*



- Finanțare insuficientă
- Fragmentare instituțională
- Cariere puțin atractive
- Transfer limitat către economie



Direcții de consolidare



Finanțare predictibilă



Sprijin pentru cercetători



Cooperare instituțională



Evaluare responsabilă



Utilizare socială a cunoașterii



Performanța durabilă cere resurse, continuitate și reforme coordonate